Boshqaruv lavozimlarida ayollar

Azimjonov Shohruxbek Ulug'bek o'g'li

Andijon davlat unversiteti

Pedagogika va psixalogiya yo'nalishi

302-guruh talabasi

Tel:+998932419199

Anotatsiya: Bu maqolamda boshqaruv tizimida ayollarning ro'li qanday ularning bu tizimdagi salohiyati qay darajada boryabdi,shu va shunga o'xshash saollarga qisqacha javoblar topganmiz.Bugungi kunda ayollarga berilayotgan keng imkonyatlar buning yorqin dalili desak mubolaga bo'lmasa kerak.

Kalit so'zlar: Rahbar, Fan, Vakolat, Kuch, Gender tengligi, Pozitsiya, Biznes.

Rahbar lavozimidagi ayollar - bu ularga davlat yoki biznesda katta mas'uliyat yuklaydigan, shuningdek, turli xil vakolatlar va imkoniyatlar beradigan kasbdagi ayollardir. Azaldan hokimiyat jinslar o'rtasida turlicha taqsimlangan. Kuchli pozitsiyalar ko'pincha erkaklar bilan bog'lagan[1]. Gender tengligi oshgani sayin, ayollar inson faoliyatining turli sohalarida ko'proq va kuchliroq mavqega ega bo'lib bormoqda[2].Gender tengligi borasida olib borilgan tadqiqotlar ijtimoiy tizimlarda ayollarning to'g'ri va mutanosib vakilligi inson zoti mavjudligining uzoq davom etadigan muvaffaqiyati uchun muhim ekanligini ko'rsatdi[3].

Kasbiy kuch sohadagi hamkasblarga nisbatan ko'proq bilim va tajribaga ega ekanligini, rahbarlik pozitsiyalariga loyiqlikni ko'rsatadi. Hokimiyat pozitsiyalari deyarli har qanday sharoitda, masalan,kichik miqyosdagi, norasmiy guruhlar yoki klublardan tortib, xalqlarning aniq yetakchilari va kompaniyalarning bosh direktorlarigacha[4], yoki rasmiy holatlar hukumat, sanoat, biznes, fan, akademiya, ommaviy axborot vositalari kabi ko'plab sohalarda uchraydi. Nodavlat tashkilotlar va jamiyatning boshqa sohalarida ham rahbarlik lavozimlari mavjud.Hokimiyat va jinsning pozitsiyalari bir-biriga juda bog'langan. 1988-yilgi jurnal maqolasida gender va hokimiyat o'rtasidagi bu bog'liqlik jamlangan: erkaklar ko'proq rahbarlikka, ustunlikka intiladi. Ammo tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, ayollarning rahbarlik lavozimlarida ishtiroki ortishi korruptsiyani kamaytiradi, chunki ayollar poraxo'rlik bilan kamroq shug'ullanadilar va pora olishni kamroq qabul qiladilar[5]. 2000-yildagi gender va korruptsiya bo'yicha o'tkazilgan yana bir tadqiqot shuni ko'rsatdiki, ayollar parlamentdagi o'rinlarda va hukumat byurokratiyasidagi yuqori lavozimlarda ko'proq ulushga ega bo'lganda, ya'ni ishchi kuchining katta ulushini ayollar tashkil etganda korruptsiya unchalik jiddiy xavf tug'dirmagan[5].

Aksariyat madaniyatlarda erkaklar va ayollar uchun an'anaviy rollar ayollarni birinchi navbatda uyda ishlashga majburlagan. Boshqalarni qo'llab-quvvatlash va tarbiyalash ayollar uchun odatiy rol bo'lgan[6][7]. Bu ayolning uy va oilaga g'amxo'rlik qilishi, uy ishlari bilan band bo'lishi, uyda asosiy mas'uliyat ayolga yuklanishiga olib kelgan[6][7].Ayollarning an'anaviy stereotiplari ularni erkaklarga qaraganda ancha hissiy va jur'atsiz qiladi va shuning uchun ham ayollar ko'plab muhim ishlarga mos ko'rilmaydi[8][9]. Janubiy Afrikada o'tkazilgan so'rovlardan biri shuni ko'rsatdiki, 30 foizdan ortiq ayollar yuqori darajadagi rahbarlik lavozimlarini egallash uchun juda hissiyotli[10]. Bu esa an'anaviy stereotiplarni hali ham kuchda ekanligini bildiradi.

Foydalangan adabyotlar ro’yhati:

1. Xartsok, N. (1990). Fuko hokimiyat haqida: ayollar uchun nazariya? Feminizm/postmodernizm, 162.
2. Kokbern, C. (1991). Ayollar yo'lida: Tashkilotlarda erkaklarning jinsiy tenglikka qarshiligi (18-son). Kornell universiteti matbuoti.
3. Reynolds, A. (1999). Dunyoning qonun chiqaruvchi va ijroiya organlaridagi ayollar. Jahon siyosati, 51(4), 547-573.
4. Griffin, Syuzan (2008). "Kasbiy terapevtlar va kuch tushunchasi: adabiyotlarni ko'rib chiqish". Avstraliya kasbiy terapiya jurnali 48 (1): 24–34. doi: 10.1111/j.1440-1630.2001.00231.x.
5. Swamy, A., Knack, S., Li, Y., & Azfar, O. (2003). Gender va korruptsiya. Demokratiya, boshqaruv va o'sish, Stiven Knak tomonidan tahrirlangan, 191-224.
6. Miller, J. B. (1982). Ayollar va kuch (1-jild). Rivojlanish xizmatlari va tadqiqotlari tosh markazi, Wellesley kolleji.
7. Plek, J. H. (1977). Ish-oila roli tizimi. Ijtimoiy muammolar, 417-427.
8. Barrett, L. F., Robin, L., Pietromonaco, P. R. va Eyssel, K. M. (1998). Ayollar "ko'proq hissiy" jinsiy aloqami? Ijtimoiy kontekstdagi hissiy tajribalardan olingan dalillar. Kognition & Emotion, 12 (4), 555-578.
9. Goldenberg, J. L. va Roberts, T. A. (2013). Butun jinslar tarixi davomida ayollar erkaklardan pastroq deb hisoblangan, ammo ular yerdagi ma'buda maqomiga ko'tarilgan. Ko'pincha ayollar bilan bog'liq bo'lgan bu paradoksal qarashlar insoniyatni tabiy dunyodan uzoqlashtirishga bo'lgan ekzistensial ehtiyoj bilan bog'lanishi mumkinligini taklif qilamiz. Ayollarga nisbatan kamsitish manbalari ko'pincha ularning biologik tabiati bilan bog'liq. Masalan, ayollar erkaklarnikidan ko'ra ko'proq emotsional, kamroq aqlli, jismonan zaif va .... Eksperimental ekzistensial psixologiya qo'llanmasi, 71.
10. Gouws, A. va Kotze, H. (2007). Janubiy Afrikadagi rahbarlik lavozimlarida ayollar: qadriyatlarning roli. Politikon, 34(2), 165-185.

. Rostov-Donu: Feniks, 2004 yil.

WORDLY KNOWLEDGE